

LIETUVOS RESPUBLIKOS ENERGETIKOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 38, 01104 Vilnius,
Tel. (8 706) 64 715, faks. (8 706) 64 820, el. p. info@enmin.lt, enmin.lrv.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 302308327

Europos Komisijos Energetikos generaliniam
direktoratui

2019-05-24 Nr. (19.2-19)3-761

INFORMACIJA APIE DIREKTYVOS 2012/27/ES ĮGYVENDINIMĄ

Įgyvendindama 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos Nr. 2012/27/ES dėl energijos vartojimo efektyvumo, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2009/125/EB ir 2010/30/ES bei kuria panaikinamos direktyvos 2004/8/EB ir 2006/32/EB (OL 2012 L 315, p. 1) 24 straipsnio 1 punktą ir XIV priedo 1 dalį, taip pat atsižvelgdama į 2019 m. gegužės 13 d. naudojantis *EU Pilot* informacine sistema gauto Europos Komisijos Energetikos generalinio direktorato paklausimą Nr. EUP(2019)9428 dėl direktyvos 2012/27/ES negyvendinimo, Lietuvos Respublikos energetikos ministerija parengė ir teikia 2017 m. Lietuvos Respublikos pažangos ataskaitą siekiant nacionalinių energijos vartojimo efektyvumo tikslų.

PRIDEDAMA. Pažangos ataskaita, 28 lapai.

Ministras

Žygimantas Vaičiūnas

Originalas paštu nesiunčiamas

V.Bernadišius, +370 5 2034474 (5), el. p. vytautas.bernadisius@enmin.lt

LIETUVOS RESPUBLIKOS ENERGETIKOS MINISTERIJA

VIEŠOJI ĮSTAIGA LIETUVOS ENERGETIKOS AGENTŪRA

**LIETUVOS RESPUBLIKOS 2017 METŲ
PAŽANGOS SIEKiant NACIONALINIŲ
ENERGIJOS VARTOJIMO
EFEKTYVUMO TIKSLŲ ATASKAITA**

2019 m., Vilnius

Turinys

1. Santrauka	2
2. Pagrindiniai 2017 m. ekonominiai ir energetiniai rodikliai	3
3. Pirminės ir galutinės energijos suvartojimas	4
4. Pramonė	6
5. Transportas	8
6. Namų ūkiai	10
7. Paslaugų sektorius	11
8. Svarbiausios 2018 metais įgyvendintos teisėkūros priemonės	12
8.1. Lietuvos Respublikos įstatymai	12
8.2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimai	12
8.3. Lietuvos Respublikos energetikos ministro įsakymai	13
8.4. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymai	14
8.5. Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro įsakymai	15
8.6. Lietuvos Respublikos ūkio ministro įsakymai	15
9. Valstybės pastatų atitiktis energinio naudingumo reikalavimams	15
10. Energija, sutaupyta taikant alternatyvias priemones	17
10.1. Daugiabučių namų atnaujinimas	17
10.2. Akcizai ir mokesčiai degalams	18
10.3. Viešosios paskirties pastatų atnaujinimas	19
10.3.1. Viešųjų pastatų energinio efektyvumo didinimo programa	19
10.3.2. Viešosios paskirties pastatų renovavimas nacionaliniu lygiu	20
10.3.3. Viešosios paskirties pastatų renovavimas regioniniu lygiu	20
10.3.4. Aukštųjų mokyklų ir profesinio mokymo įstaigų bendrabučių atnaujinimo programa	20
10.3.5. Švietimo įstaigų pastatų atnaujinimo programa	20
10.3.6. Valstybės investicijų programos viešosios paskirties pastatai	20
10.3.7. Ignalinos atominės elektrinės regiono savivaldybių visuomeninės paskirties pastatų energijos efektyvumo didinimo projektai	21
10.4. Energijos vartojimo auditai pramonės įmonėse	22
10.5. Energijos vartotojų švietimo ir konsultavimo susitarimų įgyvendinimas	22
10.6. Energijos sutaupymo susitarimų įgyvendinimas	23
10.7. Pagal Klimato kaitos, Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programas ir savivaldybių viešojo transporto parko atnaujinimo išigyjant naujas ekologiškas transporto priemones įgyvendinti energijos efektyvumo didinimo projektai	23
10.8. Papildomos energijos efektyvumo didinimo priemonės, kurių Lietuva imasi, kad pasiektų 2020 m. tikslus	26

1. Santrauka

2017–2018 metų pažangos siekiant nacionalinių energijos vartojimo efektyvumo tikslų ataskaita (toliau – Ataskaita) suteikia pagrindą stebėti šalies pažangą, padarytą siekiant nacionalinių 2020 m. energijos vartojimo efektyvumo didinimo tikslų.

Ataskaitai parengti buvo naudojami Lietuvos statistikos departamento, koordinuojančio šalies oficialios statistikos rengimą bei kitų valstybės institucijų, įstaigų, įmonių ir organizacijų oficialiai pateikti duomenys.

Ataskaitoje pateikiami 2016 ir 2017 m. Lietuvos Respublikos ekonominiai ir energetiniai rodikliai, bendrosios pirminės ir galutinės energijos bei energijos suvartojimo transporto sektoriuje tendencijos, taip pat duomenys apie svarbiausias 2018 m. įgyvendintas teisėkūros ir ne teisėkūros iniciatyvas, padedančias siekti nacionalinių 2020 m. energijos vartojimo efektyvumo tikslų, informacija apie valstybei nuosavybės teise priklausančių pastatų atitiktį energinio naudingumo reikalavimams.

Ataskaitoje aprašomos energijos vartojimo efektyvumo didinimo politikos priemonės:

- Mokesčiai ir akcizai degalams;
- Daugiabučių namų atnaujinimas;
- Viešųjų pastatų atnaujinimas;
- Energijos vartojimo auditai pramonės įmonėse;
- Susitarimai su energijos tiekėjais dėl vartotojų švietimo ir konsultavimo;
- Susitarimai su energetikos įmonėmis dėl energijos sutaupymo;
- Pagal Klimato kaitos ir Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programas ir savivaldybių viešojo transporto parko atnaujinimo, įsigyjant naujas ekologiškas transporto priemones, projektus įgyvendintos energijos taupymo priemonės.

Energijos vartojimo efektyvumo didinimo politikos priemonių finansavimo šaltiniai yra ES struktūrinių fondų lėšos, Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšos ar privačios lėšos.

Bendras visų priemonių sutaupyta energijos kiekis nuo 2014 iki 2017 metų, skaičiuojant suminiu (kumuliaciniu) metodu, **iki 2020 m. siekia 7492,71 GWh**. Lietuvos Respublikos pagal energijos vartojimo efektyvumo didinimo programas/priemones sutaupyta energijos kiekiai pateikiami 1.1 lentelėje. Sutaupyta energijos kiekių detalizavimas pateikti Ataskaitos 10 skyriuje „Energija, sutaupyta taikant alternatyvias priemones“.

1.1 lentelė. Sutaupyta energijos kiekiai Lietuvos Respublikoje 2017 m. duomenimis, GWh

Priemonė	2014–2017 m. įdiegtų priemonių sutaupymai iki 2020 m., GWh
	2014–2020
Daugiabučių namų atnaujinimas	2624,15
Akcizai ir mokesčiai degalams ¹	2059,19
Viešosios paskirties pastatų atnaujinimas	520,9
Energijos vartotojų švietimo ir konsultavimo susitarimai	41,86
Energijos sutaupymo susitarimai su energetikos įmonėmis	1169,77
Pagal Klimato kaitos ir Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programas įgyvendintos energijos taupymo priemonės	1076,84
Viso:	7492,71

Gerėjantys Lietuvos Respublikos ekonominiai ir energijos produktyvumo rodikliai (4,9 EUR/kgne) bei nuoseklus energijos suvartojimo efektyvumo lygio artėjimas prie Europos Sąjungos

¹Priemonės galiojimo trukmė – vieneri metai.

vidurkio turi teigiamos įtakos šalies konkurencingumui regioniniame ir globaliame lygmenyje bei prisideda prie šalies energijos vartojimo efektyvumo didinimo, išmetamų į aplinką teršalų ir šiltnamio efekto sukeliančių dujų mažinimo.

2. Pagrindiniai 2017 m. ekonominiai ir energetiniai rodikliai

Lietuvos Respublikos 2016–2017 metų statistinė informacija, kuri yra susijusi su energijos vartojimo efektyvumu, teikiama Ataskaitos 2.1 lentelėje.

2.1 lentelė. Lietuvos Respublikos statistiniai rodikliai 2016–2017 m.

Rodiklis (matas)	2016 m.	2017 m.	Skirtumas	Proc.
Suvartotas pirminės energijos kiekis (bendrosios vidaus sąnaudos) (ktne)	7330,4	7672,4	342,0	4,67
Suvartotas galutinės energijos bendrasis kiekis (ktne)	5100,5	5348,6	248,1	4,86
Suvartotas galutinės energijos kiekis:	—	—	—	—
— pramonėje (ktne)	950,9	1028,0	77,1	8,11
— transporte (ktne)	1969,6	2077,2	107,6	5,46
— paslaugų sektoriuje (ktne)	601,5	634,2	32,7	5,44
— namų ūkiuose (ktne)	1433,6	1455,8	22,2	1,55
Bendrosios pridėtinės vertės dydis to meto kainomis:	—	—	—	—
— pramonės sektoriuje (mln. eurų)	7731,1	8491,1	760,0	9,83
— paslaugų sektoriuje (mln. eurų)	23744,8	25616,2	1871,4	7,88
— transporto ir saugojimo sektoriuje (mln. eurų)	4091,8	4594,9	503,1	12,30
— namų ūkiuose ² (mln. eurų)	32,2	35,1	2,9	9,01
Namų ūkių disponuojamųjų pajamų dydis to meto kainomis (mln. eurų)	24499,3	25753,2	1253,9	5,12
Bendrojo vidaus produkto vertė to meto kainomis (mln. eurų)	38849,4	42190,8	3341,4	8,60
Šiluminėse ir kogeneracinėse elektrinėse pagamintos energijos kiekis:	—	—	—	—
— elektra (MWh)	1749962	1323773	-426189,0	-24,35
— šiluma (MWh)	3529465	3640174	110709,0	3,14
Pramonės įmonėse, naudojant cheminių procesų energiją, pagamintas šilumos kiekis (MWh)	2623989	3267981	643992,0	24,54
Sunaudotas kuro kiekis:	—	—	—	—
— elektrai ir šilumai gaminti šiluminėse elektrinėse (ktne)	581,7	519,7	-62,0	-10,66
— šilumai gaminti katilinėse (ktne)	567,6	607,2	39,6	6,98
Keleivio kilometrų skaičius (tūkst. pkm)	4817384	5129709	312325,0	6,48
Tonkilometrų skaičius (tūkst. tkm)	45171314	54904704	9733390,0	21,55
Mišriojo vežimo kilometrų skaičius (pkm + tkm)	49988698	60034413	10045715,0	20,10
Vidutinis metinis gyventojų skaičius (vnt.)	2868231	2828403	-39828	-1,39

Šaltinis – Lietuvos statistikos departamentas

Kaip nustatyta Energijos išteklių ir energijos efektyvaus vartojimo stebėsenos tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. kovo 30 d. nutarimu Nr. 332 „Dėl

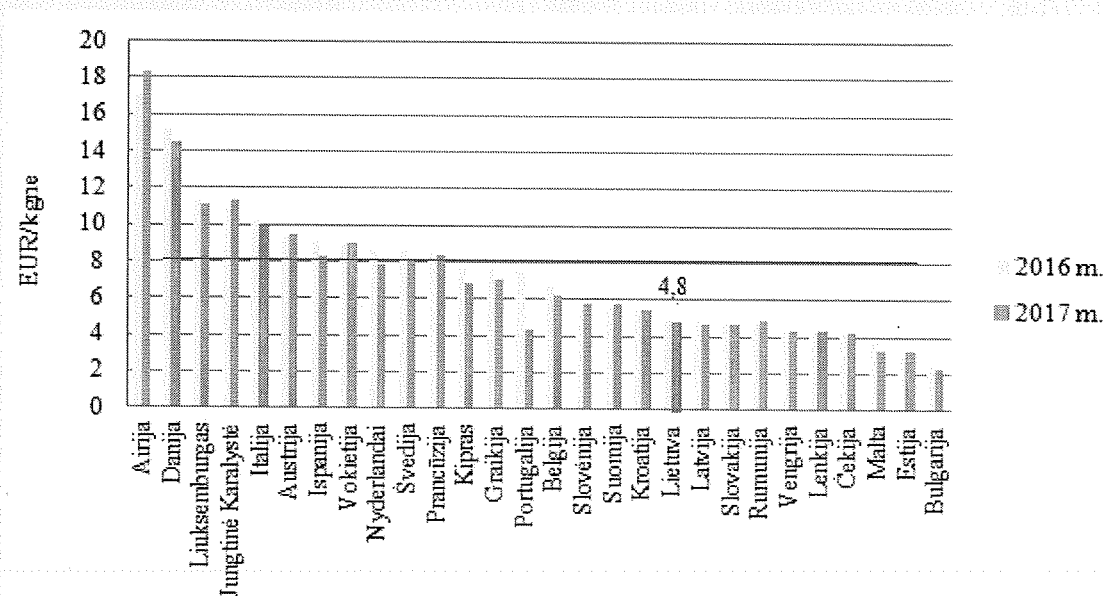
²Namų ūkių, samdančių darbininkus, veikla; namų ūkių veikla, susijusi su savoms reikmėms tenkinti skirtų nediferencijuojamų gaminių gamyba ir paslaugų teikimu

Energijos išteklių ir energijos efektyvaus vartojimo stebėsenos tvarkos aprašo patvirtinimo“, reikalaujama pramonės, transporto, namų ūkių ir paslaugų sektorių, kuriuose energijos vartojimas stabilus arba didėja, analizė pateikta tolimesniuose Ataskaitos skyriuose.

3. Pirminės ir galutinės energijos suvartojimas

Lietuvos ekonominiai ir energetiniai rodikliai 2017 m. gerėjo. Tai rodo energijos produktyvumo rodiklis (bendrasis energijos suvartojimo efektyvumo rodiklis), kuris 2017 m. buvo geriausias tarp Baltijos šalių ir siekė 4,8 EUR/kgne. Energijos produktyvumo rodiklis nurodo šalies energijos vartojimo efektyvumą ir leidžia atskirti energijos suvartojimą nuo šalies ekonomikos augimo (angl. *decoupling*). Jis rodo, kiek prekių ir paslaugų šalyje buvo sukurta su konkrečiu energijos kiekiu (eurų ir konkretaus energijos kiekio kgne santykis) (3.1 pav.). Bendras 28 valstybių narių energijos produktyvumo vidurkis yra 8,3 EUR/kgne – 3,5 EUR/kgne didesnis nei Lietuvos.

3.1 pav. Energijos produktyvumas Europos Sąjungos valstybėse narėse 2016 m.

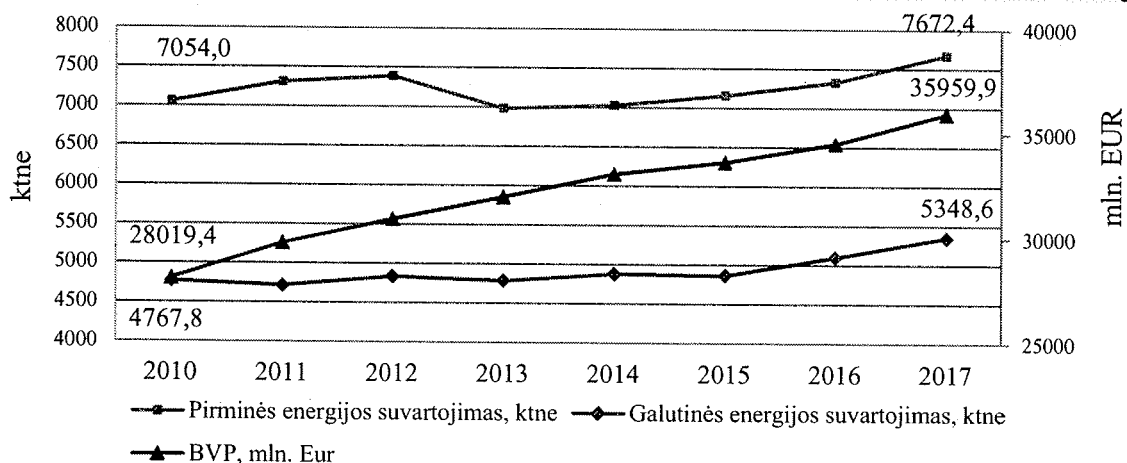

Šaltinis: EUROSTAT

2010–2017 m. pirminės ir galutinės energijos suvartojimas kito nežymiai – pirminės energijos sąnaudos išaugo 8,7 proc., (nuo 7054,0 ktne iki 7672,4 ktne) galutinės – 12,1 proc. (nuo 4767,8 ktne iki 5348,6 ktne), tačiau šalies BVP šiuo laikotarpiu išaugo 28,3 proc. (nuo 28019,4 iki 35959,9 mln. Eur).

2017 m., lyginant su 2010 m., šalyje buvo sukurta trečdaliu daugiau prekių ir paslaugų, tačiau sunaudojant panašų energijos kiekį (3.2 pav.).

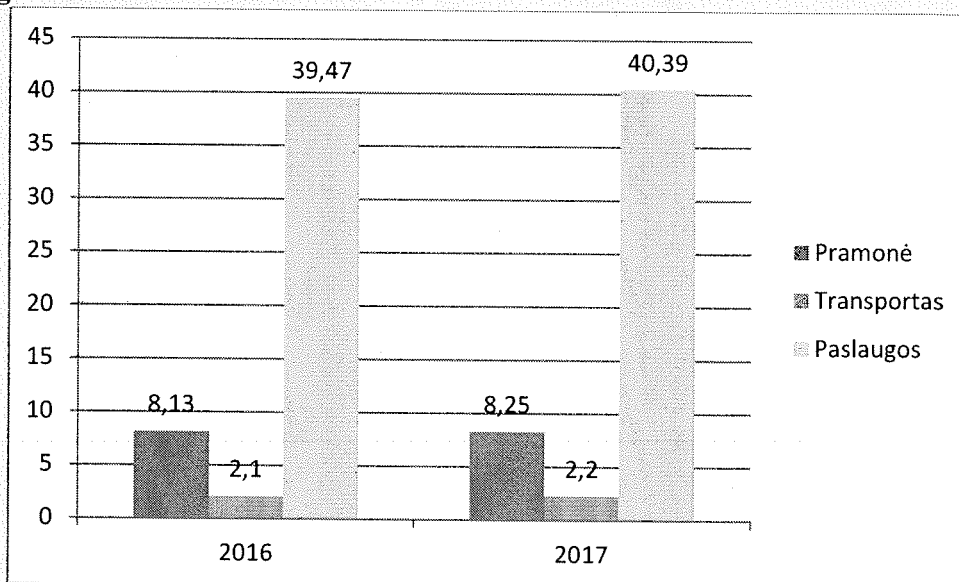
3.2 pav. Pirminės ir galutinės energijos suvartojimas (ktne) ir šalies BVP (mln. eurų)

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

3.3 paveikslas iliustruoja skirtingų energetikos sektorių produktyvumą ir parodo pokyčius 2016–2017 m. laikotarpiu.

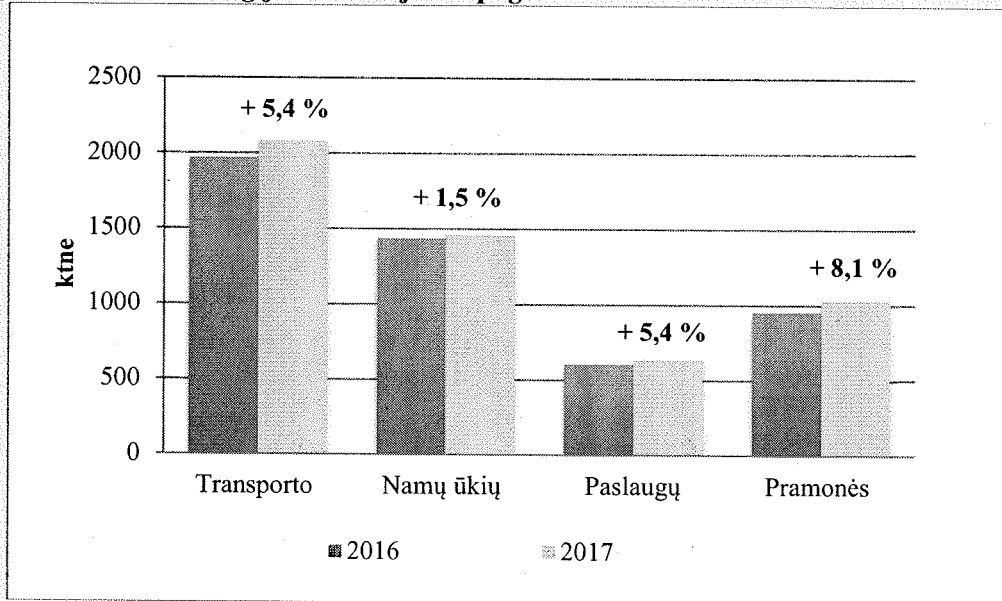
3.3 pav. Energijos produktyvumas Lietuvoje pagrindiniuose sektoriuose 2016–2017 m., EUR/kgne

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamento duomenys

2016–2017 m. galutinės energijos suvartojimas pagal sektorius pateiktas 3.4 paveiksle. Didžiausias energijos suvartojimo pokytis šiuo laikotarpiu fiksuotas pramonės (8,1 proc.) bei transporto ir paslaugų sektoriuose (5,4 proc.), mažesnis namų ūkių sektoriuje (1,5 proc.).

3.4 pav. Galutinės energijos suvartojimas pagal sektorius

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Energijos suvartojimas transporto sektoriuje augo dėl nuosekliai augančių krovinių ir keleivių vežimo srautų, augančios sektoriaus pridėtinės vertės bei efektyvios valstybės institucijų kovos su kontrabandinėmis degalų (dyzelino) patekimu, į šalies teritoriją iš trečiųjų valstybių, politikos (Ataskaitos skyrius „Transportas“).

Paslaugų sektoriaus energijos suvartojimas 2017 m. lyginant su praėjusiais metais išaugo dėl paslaugų sektoriaus plėtros ir didesnės sukurtos pridėtinės vertės (Ataskaitos skyrius „Paslaugos“).

Pagrindinės energijos augimo tendencijos buvo susijusios su gamybos apimčių išaugimu, technologijų diegimu bei darbo našumo didinimu. Pramonės sektoriuje parduodamos produkcijos apimtys augo, tiek vietos, tiek užsienio rinkose (2016 m. 18,6 mlrd. Eurų, 2017 m. 20,5 mlrd. Eurų), kas savo ruožtu didinimo energijos sąnaudas šiame sektoriuje (Ataskaitos skyrius „Pramonė“).

Namų ūkių sektoriuje energijos suvartojimas augo dėl mažėjusių energijos kainų, gerėjančios gyventojų materialinės padėties (vidutinės disponuojamos pajamos per mėnesį padidėjo) ir naujų energijos vartotojų skaičiaus augimo (Ataskaitos skyrius „Namų ūkiai“).

4. Pramonė

Vertinant Lietuvos Respublikos priešpaskutinių metų (X^[3]-2 metai) situaciją ir pokyčius pramonėje, nustatyta, kad 2017 m. galutinės energijos suvartota 77,1 ktne (8,11 proc.) daugiau, lyginant su 2016 m. Apie tai detalesnė informacija pateikta Ataskaitos 4.1 lentelėje.

4.1 lentelė. Energijos ir kuro suvartojimas pramonėje 2016–2017 m., ktne.

Energija / energijos išteklius	2016 m.	2017 m.	Skirtumas	Proc.
Suvartota energijos				
Elektros energija	281,1	300,7	19,6	6,97
Šilumos energija	187,5	237,0	49,5	26,40
Suvartota galutinės energijos				
Iš viso	950,9	1028,0	77,1	8,11
Suvartota kuro				
Akmens anglis	75,6	72,4	-3,2	-4,23

³Einamieji metai

Energija / energijos ištekliai	2016 m.	2017 m.	Skirtumas	Proc.
Malkos ir kurui skirtos medienos atliekos	90,2	95,1	4,9	5,43
Gamtinės dujos	275,4	277,1	1,7	0,62
Kitas kuras	41,1	45,7	4,6	11,19

Šaltinis – Lietuvos statistikos departamentas

Remiantis Lietuvos statistikos departamento skelbiama informacija (Ataskaitos 4.1 pav.), 2017 m.⁴ pramonės produkcijos iš viso parduota už 20,5 mlrd. eurų to meto kainomis, o tai 7,1 proc. palyginamosiomis kainomis daugiau nei 2016 m. Tais pačiais metais gamintojų parduotos produkcijos dalis (nuo visos sumos) užsienio rinkose išaugo iki 13,2 mlrd. eurų (nors, lyginant su 2016 m., santykinai nežymiai ir sumažėjo, sudarė 64,2 proc.).

Pažymėtina, kad 2016 m.⁵ pramonės produkcijos iš viso buvo parduota už 18,6 mlrd. eurų to meto kainomis, o tai palyginamosiomis kainomis buvo 2,3 proc. daugiau nei 2015 m. Tais pačiais metais užsienio rinkose gamintojų parduodamos produkcijos dalis (nuo visos sumos) siekė 12,0 mlrd. eurų (sudarė 64,6 proc.).

2017 m. sparčiausiai augo metalo gaminių, išskyrus mašinas ir įrenginius, gamybos produkcija – 43,8 proc., niekur kitur nepriskirtų mašinų ir įrangos – 33,7 proc., kompiuterinių, elektroninių ir optinių gaminių – 26,7 proc. Sumažėjo pagrindinių vaistų pramonės gaminių ir farmacinių preparatų gamybos produkcija – 48 proc., gėrimų gamybos – 18,8 proc., drabužių siuvimo – 2,3 proc.

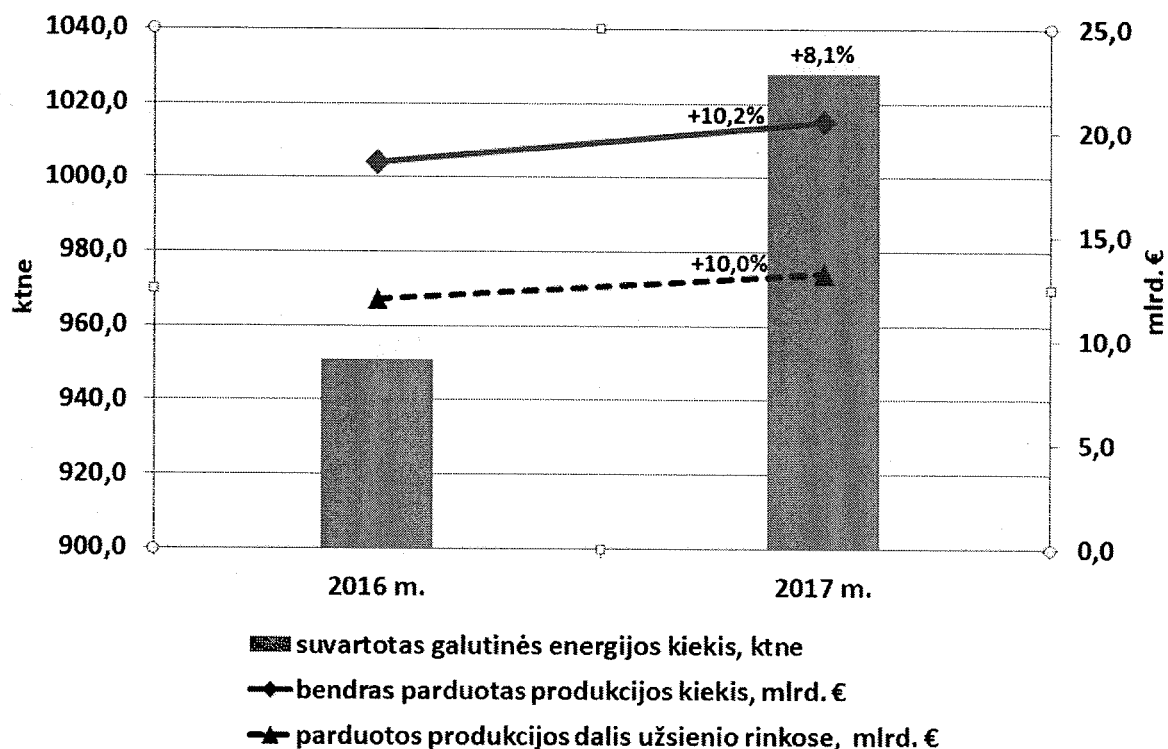
Pagal Lietuvos pramonininkų konfederacijos skelbiamas apžvalgas⁶, vienas iš pagrindinių produkcijos apimčių augimo faktorių – eksportas, augęs kiekvieną 2017 m. mėnesį. Užsienio rinkose Lietuvos apdirbamosios pramonės įmonės realizuoja apie du trečdalius šalyje pagamintos produkcijos. Augant pagaminamos produkcijos apimtims, natūraliai pastebimas ir apdirbamosios pramonės gamybinių pajėgumų panaudojimo lygio kilimas. Apdirbamosios pramonės įrenginių išnaudojimo lygis ženkliai išaugo, o tai rodo, kad galima tikėtis ir tolimesnio įmonių investicijų į modernizaciją augimo. Aukščiausią gamybinių pajėgumų panaudojimo lygį pasiekė baldų (81,6 proc.), guminių ir plastikinių gaminių (79,7 proc.) bei drabužių gamybos (79,3 proc.) pramonės šakos.

⁴<https://osp.stat.gov.lt/informaciniai-pranesimai?articleId=5558821>

⁵<https://osp.stat.gov.lt/informaciniai-pranesimai?articleId=4916487>

⁶<http://www.lpk.lt/ekonomines-apzvalgos/>

4.1 pav. 2016–2017 m. suvartotos galutinės energijos ir parduotos produkcijos palyginimas

Šaltinis – Lietuvos statistikos departamentas

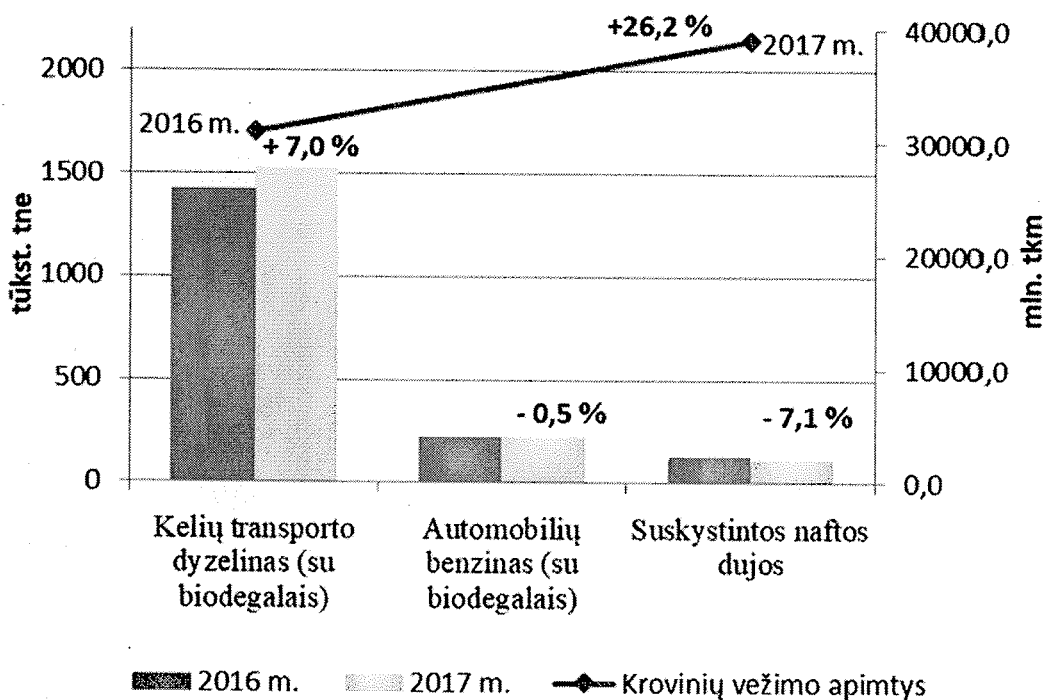
Įmonės kol kas stabiliai vertina savo galimybes konkuruoti ES rinkoje ir už jos ribų. Nepaisant darbo užmokesčio augimo, stabilus gebėjimas konkuruoti ES rinkoje kylant darbo kaštams rodo, jog Lietuvos įmonės daug dėmesio skiria gamybos efektyvumui ir našumo kėlimui.

5. Transportas

Šiame skyriuje detaliau apžvelgiamas transporto sektorius, kuriame energijos suvartojimas paskutinius kelerius metus auga.

Kuro ir energijos galutinis suvartojimas transporto sektoriuje 2010–2017 m. augo 33,4 proc. Šis augimas daugiausia buvo sąlygotas augančio kelių transporto dyzelino suvartojimo. Pastaruoju 2016–2017 m. laikotarpiu kelių transporto dyzelino suvartojimas išaugo 7,0 proc., automobilių benzino suvartojimas išliko beveik stabilus, o suskystintų naftos dujų sumažėjo 7,1 proc., (5.1 pav.).

5.1 pav. Pagrindinių kuro ir energijos rūšių galutinis suvartojimas kelių transporte

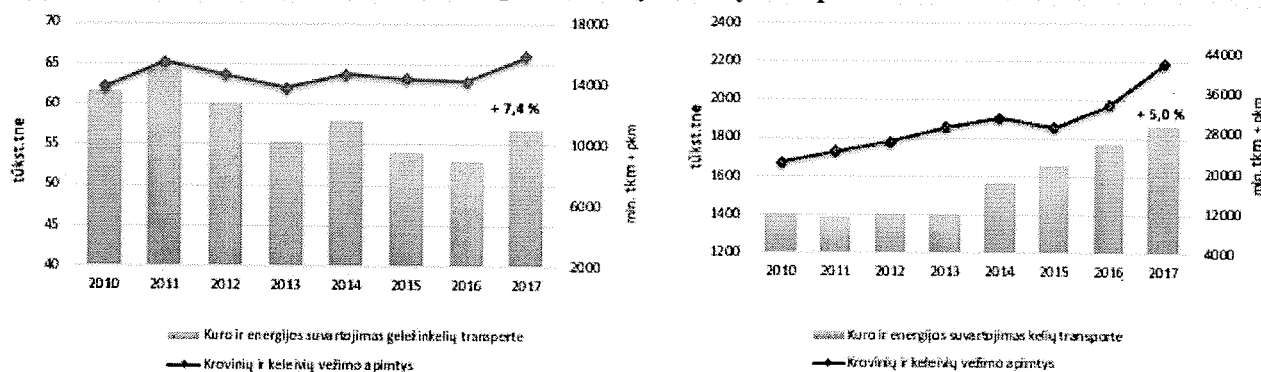

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Šį didėjančių kelių transporto dyzelino suvartojimą lėmė 2017 m. išaugusios krovinių vežimo apimtys – 26,2 proc. – palyginus su 2016 m. atitinkamu laikotarpiu. Sausumos transporto ir logistikos dalis bendrajame vidaus produkte 2017 m. augo 11,7 proc., sektoriuje dirbo 7,5 proc. daugiau darbuotojų lyginant su 2016 m.⁷

Kuro ir energijos suvartojimas geležinkelių transporte 2010–2016 metais mažėjo, o 2016–2017 metais įvyko padidėjimas – 7,4 proc. Šį padidėjimą lėmė 2017 m. 11,6 proc. išaugusios AB „Lietuvos geležinkeliai“ krovinių ir keleivių vežimo apimtys, palyginus su 2016 m. Kuro ir energijos suvartojimas kelių transporte 2014–2017 metais kasmet augo maždaug 5–7 proc., dėl didėjančių krovinių ir keleivių srautų. (5.2 pav.)

5.2 pav. Kuro ir energijos suvartojimas geležinkelių ir kelių transporte

Kuro ir energijos suvartojimas geležinkelių transporte
Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

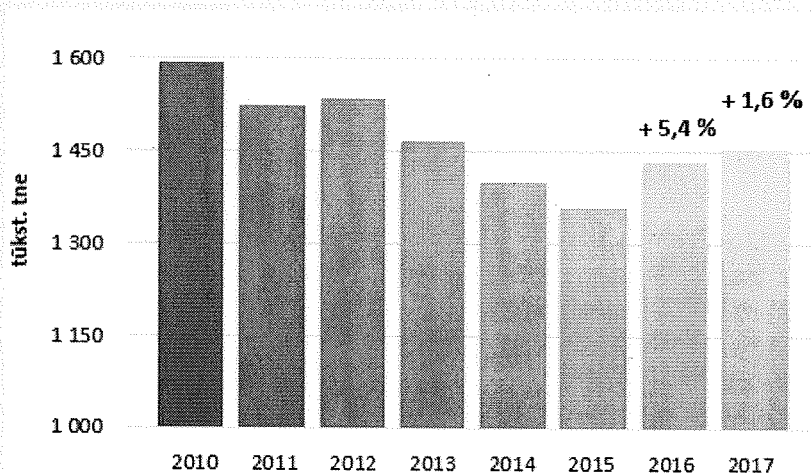
Kuro ir energijos suvartojimas kelių transporte

⁷ Lietuvos statistikos departamento duomenys

6. Namų ūkiai

Kuro ir energijos galutinis suvartojimas namų ūkių sektoriuje 2010–2015 m. laikotarpiu sumažėjo 14,7 proc., tačiau nuo 2016 metų suvartojimas išaugo 5,4 proc., o 2017 m. dar 1,6 proc. palyginus su ankstesniais metais (6.1 pav.). Šį augimą lėmė sumažėjusios 14 proc. gamtinių dujų (II gr. buitiniams vartotojams kintamoji kainos dalis 2015–2017 m. laikotarpiu mažėjo nuo 0,42 iki 0,36 Eur/m³), 7,7 proc. elektros (nepriklausomų tiekėjų visuomeninė kaina 2016–2017 m. laikotarpiu mažėjo nuo 9,85 iki 9,09 ct/kWh) ir 15,6 proc. šiluminės energijos (vidutinė svertinė šilumos kaina 2015–2017 m. laikotarpiu mažėjo nuo 5,63 iki 4,75 ct/kWh) kainos⁸. Pagal šildymo sezonų, ypač 2015 ir 2016 metais, dienolaisnius⁹, išvedus jų santykį, nustatyta, kad 2016 metais buvo šaltesnė žiema, taigi patalpoms šildyti reikėjo apytiksliai 14 proc. daugiau šilumos, palyginti su 2015 metų šildymo sezonu. Lyginant 2017 ir 2016 metų šildymo sezonus, 2017 metais patalpoms šildyti reikėjo mažiau šilumos nei 2016 m. 2017 m. padidėjusį energijos suvartojimą lėmė tiesioginis energijos vartojimo augimas. 2015–2017 m. laikotarpiu prie centralizuoto šilumos tiekimo tinklo prisijungė 1,5 proc. naujų vartotojų¹⁰.

6.1 pav. Kuro ir energijos galutinis suvartojimas namų ūkiuose

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

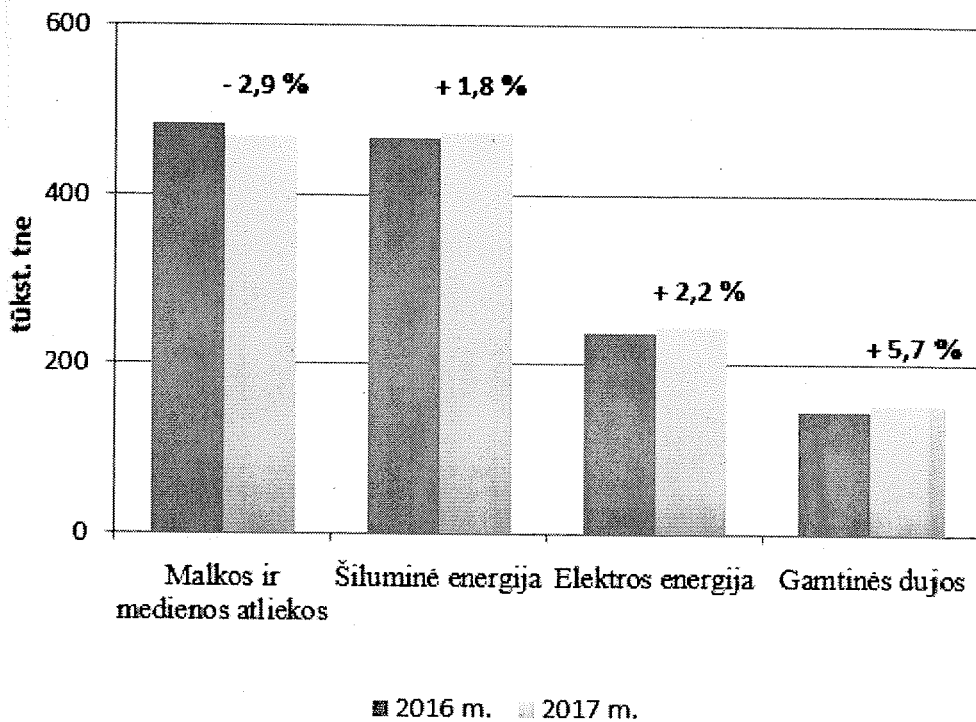
2016–2017 m. laikotarpiu namų ūkių sektoriuje gamtinių dujų suvartojimas išaugo 5,7 proc., elektros – 2,2 proc., šiluminės energijos – 1,8 proc. (6.2 pav.). Gamtinių dujų ir šilumos suvartojimo padidėjimą lemia gamtinių dujų ir centralizuoto šilumos tiekimo tinklo plėtra prijungiant naujus vartotojus (naujų gamtinių dujų vartotojų prijungta 2016 m. – 5299 vnt., 2017 m. – 12536 vnt.), taip pat didėjantis jau anksčiau prijungtų energijos vartotojų suvartojimas pingant energijos vienetui (žiūrėti aukščiau) dėl didėjančios konkurencijos tarp energijos tiekėjų. Elektros energijos suvartojimo augimui įtakos turėjo taip pat mažėjusios elektros kainos ir 8 proc. (nuo 403,1 eurų/mėnesį vienam namų ūkio nariui iki 436,1 eurų/mėnesį) paaugusios namų ūkių piniginės disponuojamosios pajamos, didėjantis elektros ir elektronikos įrangos kiekis namų ūkiuose.

⁸ Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos veiklos ataskaitos <http://www.regula.lt/Puslapiai/bendra/Veikla/veiklos-rezultatai.aspx>

⁹ Duomenys: <http://www.ena.lt/skaiciuokle/index.php>

¹⁰ Lietuvos šilumos tiekėjų asociacijos duomenimis: <https://lsta.lt>

6.2 pav. Pagrindinių kuro ir energijos rūšių galutinis suvartojimas namų ūkiuose

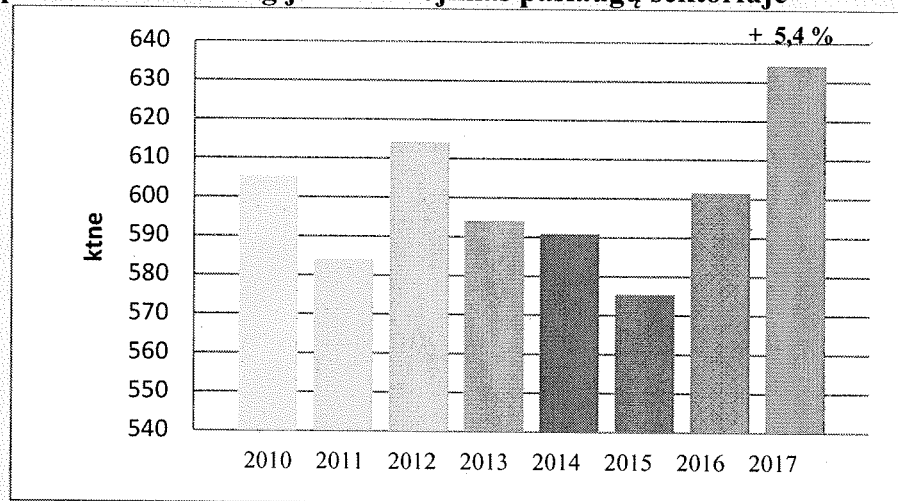

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

7. Paslaugų sektorius

Paslaugų sektoriaus energijos suvartojimas 2016–2017 m. išaugo 5,4 proc. (7 pav.). Šis augimas siejamas su paslaugų sektoriaus plėtra ir didesne kuriama pridėtine verte. Lietuvos statistikos departamento duomenimis paslaugų sektoriaus įmonių pardavimo pajamos 2017 m. išaugo 11 proc. palyginus su 2016 m. lygiu.

7 pav. Galutinis energijos suvartojimas paslaugų sektoriuje

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

8. Svarbiausios 2018 metais įgyvendintos teisėkūros priemonės

8.1. Lietuvos Respublikos įstatymai

Iki 2025 m. energijos gamybos iš atsinaujinančių išteklių energijos dalį didinti, tam panaudojant naujausias ir veiksmingiausias atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo technologijas ir skatinant energijos vartojimo efektyvumą (2018 m. gruodžio 20 d. įstatymas Nr. XIII-1890). Perdavimo paslaugų kainodaros modelis, pagal kurį paskirstomos perdavimo sistemos operatoriaus (operatorių) pajamos įleidimo ir išleidimo taškams, ir perdavimo sistemų operatorių intersisteminiio kompensavimo tvarka turi teikti ekonominę naudą šalies vartotojams skatinant didesnę gamtinių dujų rinkos likvidumą ir konkurencingumą, efektyvesnę gamtinių dujų sistemos panaudojimą, mažinant gamtinių dujų sistemos išlaikymo kaštus šalies gamtinių dujų vartotojams ir (ar) gamtinių dujų sistemos naudotojams (2018 m. gruodžio 18 d. įsakymas Nr. XIII-1782).

Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų kainos dalies susigrąžinimo tvarka, reikalavimai vartotojams atlikti auditus ir įsidięgti energijos vartojimo audito ataskaitoje nurodytas geriausias esamas energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonės (2018 m. birželio 30 d. Nr. XIII-1456).

Klimato kaitos programos lėšos naudojamos ir energijos vartojimo ir gamybos efektyvumo didinimo projektams (gyvenamiesiems namams ir visuomeninės paskirties pastatams modernizuoti, kitiems projektams, kurie leidžia efektyviausiai sumažinti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį energetikos, pramonės, statybos, transporto, žemės ūkio, atliekų tvarkymo ir kitose srityse, įgyvendinti) (2018 m. birželio 30 d. įstatymas Nr. XIII-1466).

Pastato šildymo ir karšto vandens sistemos prižiūrėtoju (eksploatuotoju) negali būti šilumos tiekėjas, tiekiantis šilumą tam namui, tačiau draudimas netaikomas šilumos tiekėjams kurie pagal Lietuvos Respublikos energijos vartojimo efektyvumo didinimo įstatymą yra sudarę su Energetikos ministerija susitarimą dėl energijos sutaupymo ir susitarimo galiojimo laikotarpiu pastate įdiegia naujas energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones (2018 m. kovo 29 d. įstatymas Nr. XIII-1062).

8.2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimai

Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programoje naujai nustatyta, kad daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) projektams atrinkti kvietime nurodomi projektų atrankos kriterijai, skatinant atnaujinti (modernizuoti) daugiabučių namų kvartalus ir įgyvendinti daugiausia šiluminės energijos sutaupančius atnaujinimo (modernizavimo) projektus. Taip pat patikslintas programos priede pateikiamų energinį efektyvumą didinančių priemonių sąrašas (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. sausio 10 d. nutarimas Nr. 40).

Naujai reglamentuota valstybės paramos daugiabučiams namams atnaujinti (modernizuoti) teikimo tvarka, atsižvelgus į Lietuvos Respublikos valstybės paramos daugiabučiams namams atnaujinti (modernizuoti) įstatymo Nr. I-2455 pakeitimo įstatymo Nr. XIII-498 nuostatas. Pagrindinės priemonės tikslui pasiekti: nustatytas ir pakeistas valstybės paramos atnaujinimo (modernizavimo) projektui parengti, statybos techninei priežiūrai vykdyti ir projekto įgyvendinimui administruoti valstybės paramos intensyvumas ir dydis. Pakeista didžiausios mėnesinės įmokos, susijusios su investicijų apmokėjimu, skaičiavimo tvarka ir t. t. Taip pat naujai reglamentuota valstybės paramos daugiabučiams namams atnaujinti (modernizuoti) teikimo tvarka (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. sausio 17 d. nutarimas Nr. 54).

Sudarytos sąlygos pritraukti privačias investicijas savivaldybių viešųjų pastatų energinio efektyvumo didinimo projektams finansuoti, taip pat sudarytos sąlygos savivaldybėms savarankiškai rengti viešųjų pastatų energinio efektyvumo didinimo projektus ir kreiptis į finansų įstaigas dėl šių projektų finansavimo, neskelbiant kvietimų rengti investicijų projektų pagal Viešųjų pastatų

energinio efektyvumo didinimo programą (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. gegužės 2 d. nutarimas Nr. 416).

Sudarytos prielaidos centrinės valdžios institucijas (ministerijas) siekti atsakingai peržiūrėti savo poreikius, įvertinti galimybes ir imtis veiksmų efektyviau valdyti priklausantį nekilnojamąjį turtą, mažinti valstybės viešųjų pastatų valdymo kaštus ir užtikrinti efektyvų jų panaudojimą. Institucijos pačios spręš, kaip sutvarkyti joms priklausantį nekilnojamąjį turtą: atnaujinti ar perduoti centralizuotai valdomo valstybės turto valdytojui, siekiant perduoti, nugriauti ar atnaujinti. Nustatytų įpareigojimų įgyvendinimas susietas su institucijoms Finansų ministerijos skiriamais asignavimais. Taip pat keičiama projektų finansavimo schema, sujungiant dvi esamas finansavimo priemones ir numatant paskolas viešųjų pastatų atnaujinimo projektams derinti su 30 proc. gražinamąja subsidija galutiniams naudos gavėjams (pastatų valdytojams) ir iki 10 proc. subsidija techninės paramos projektams (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. gegužės 16 d. nutarimas Nr. 471).

Nacionalinės energetinės nepriklausomybės strategijos įgyvendinimo priemonių plane, kuriame nustatytos už priemonių įgyvendinimą atsakingos institucijos ir numatytos lėšos priemonėms įgyvendinti, vienas iš poveikio klimato kaitai ir aplinkos oro taršai mažinimo politikos krypties tikslų – užtikrinti, kad iki 2030 metų pirminės ir galutinės energijos intensyvumas būtų 1,5 karto mažesnis nei 2017 m., o iki 2050 m. – apie 2,4 karto mažesnis nei 2017 m. Šiam tikslui pasiekti iškelti 4 uždaviniai (1 – atnaujinti pastatus ir viešąją infrastruktūrą; 2 – sparčiai plėtoti mažai energijos suvartojančias ir energijos vartojimo efektyvumą didinančias pramonės šakas, diegti ir įsigyti naujausias bei aplinkai palankias technologijas ir įrenginius; 3 – didinti energijos vartojimo efektyvumą transporto sektoriuje; 4 – didinti energijos vartojimo efektyvumą energetikos sektoriuje) ir nurodytos jų įgyvendinimo priemonės (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. gruodžio 5 d. nutarimas Nr. 1210).

8.3. Lietuvos Respublikos energetikos ministro įsakymai

Siekiant šilumos vartotojams patikimiau ir kokybiškiau tiekti šilumos energiją bei mažinti energijos nuostolius finansuoti projektus pagal 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 4 prioriteto „Energinio efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ 04.3.2-LVPA-K-102 priemonę „Šilumos tiekimo tinklų modernizavimas ir plėtra (Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2018 m. gruodžio 4 d. įsakymas Nr. 1-316).

Siekiant didinti atsinaujinančių išteklių energijos dalį galutiniame energijos balanse bei mažinti išmetamų į aplinką šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį finansuoti projektus pagal 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 4 prioriteto „Energinio efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ 04.1.1-LVPA-K-109 priemonę „Biokuro panaudojimo skatinimas šilumos energijai gaminti (Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2018 m. gruodžio 4 d. įsakymas Nr. 1-315).

Siekiant mažinti metinį pirminės energijos suvartojimą viešuosiuose pastatuose bei mažinti išmetamų į aplinką šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį finansuoti projektus pagal 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 4 prioriteto „Energinio efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ 04.3.1-VIPA-V-101 priemonę „Valstybei nuosavybės teise priklausančių pastatų atnaujinimas“ projektų finansavimo sąlygų aprašas Nr. 1. (Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2018 m. lapkričio 23 d. įsakymas Nr. 1-303).

Siekiant mažinti metinį pirminės energijos suvartojimą viešuosiuose pastatuose bei mažinti išmetamų į aplinką šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį finansuoti projektus pagal 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 4 prioriteto „Energinio efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ 04.3.1-VIPA-T-113 priemonę „Valstybei nuosavybės teise priklausančių pastatų atnaujinimas (II)“ projektų finansavimo sąlygų aprašas Nr. 1. (Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2018 m. liepos 17 d. įsakymas Nr. 1-204).

Siekiant didinti atsinaujinančių išteklių energijos dalį galutiniame energijos balanse finansuoti projektus pagal 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 4 prioriteto „Energinio efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo

skatinimas“ 04.1.1-LVPA-K-112 priemonę „Biokurą naudojančių šilumos gamybos įrenginių keitimas“ (Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2018 m. balandžio 26 d. įsakymas Nr. 1-125).

8.4. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymai

Patvirtinta Valstybės paramos daugiabučiams namams atnaujinti (modernizuoti) teikimo sutartis nustato, kad projekto ar jo dalies parengimo, pastato energinio naudingumo sertifikato parengimo, projekto vykdymo priežiūros, projekto ekspertizės, projekto įgyvendinimo administravimo išlaidos, statybos techninės priežiūros vykdymo paslaugos kompensuojamos ar apmokamos Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšomis ir jos perkamos per viešosios įstaigos CPO LT, atliekančios centrinės perkančiosios organizacijos funkcijas, elektronines pirkimų sistemas (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2018 m. balandžio 9 d. įsakymas Nr. D1-281).

Klimato kaitos specialiosios programos lėšų naudojimo 2018 m. sąmatoje numatytos lėšos gyvenamųjų namų (daugiabučių namų ir fizinių asmenų vieno ar dviejų butų gyvenamųjų namų) ir visuomeninės paskirties pastatų modernizavimui bei efektyvios energijos gamybos kogeneracijos būdu diegimui (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2018 m. balandžio 25 d. įsakymas Nr. D1-328).

Valstybės pagalbos schemeje „Savivaldybių viešųjų pastatų atnaujinimas“ numatyta, kad Savivaldybių pastatų fondo lėšomis bus finansuojami (teikiamos paskolos) savivaldybių viešųjų pastatų atnaujinimo, siekiant energinio efektyvumo, projektai (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2018 m. balandžio 27 d. įsakymas Nr. D1-338).

Pagal Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programos lėšų naudojimo 2018 m. finansavimo aplinkos oro apsaugos finansavimo kryptį numatytos lėšos ir energijos gamybos efektyvumo didinimui gamybos įmonėse (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2018 m. birželio 1 d. įsakymas Nr. D1-446).

Klimato kaitos specialiosios programos lėšų naudojimo 2018 m. sąmatą detalizuojančiame plane numatytos energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonės – visuomeninės ir gyvenamosios (įvairių socialinių grupių asmenims) paskirties pastatų atnaujinimas (modernizavimas), sumažinant energijos suvartojimo sąnaudas, taip pat priemonės, pagal kurias mokėjimus vykdo LAAIF/APVA – visuomeninės ir gyvenamosios (įvairių socialinių grupių asmenims) paskirties pastatų atnaujinimas (modernizavimas), sumažinant energijos suvartojimo sąnaudas; fizinių ir privačių juridinių asmenų vieno ar dviejų butų gyvenamųjų namų, atnaujinimas (modernizavimas), sumažinant energijos suvartojimo sąnaudas (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2018 m. birželio 6 d. įsakymas Nr. D1-467).

Pakeista Klimato kaitos specialiosios programos lėšų naudojimo tvarka, patikslinant reikalavimus pareiškėjams, naujai reglamentuojant projektų įgyvendinimo laikotarpius, patikslinant projektų išlaidų apmokėjimą, reikalavimus projektų vertinimą atliekančioms institucijoms ir pan. (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2018 m. liepos 5 d. įsakymas Nr. D1-664).

Pakeistas priemonės „Daugiabučių namų ir savivaldybių viešųjų pastatų modernizavimo skatinimas“ iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų siūlomų bendrai finansuoti valstybės projektų sąrašas ir jis išdėstytas nauja redakcija. Jame numatyti iš ES struktūrinių fondų lėšų siūlomi bendrai finansuoti projektai – daugiabučių namų ir savivaldybių viešųjų pastatų modernizavimo skatinimas; atnaujinamų (modernizuojamų) pastatų statybos kokybės priežiūra ir kontrolė; daugiabučių namų ir savivaldybių viešųjų pastatų modernizavimo skatinimas (II etapas) (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2018 m. liepos 12 d. įsakymas Nr. D1-690).

Nustatyti reikalavimai, kuriais turi vadovautis 04.3.1-APVA-V-023 priemonės „Daugiabučių namų modernizavimo techninė parama“ (1) pareiškėjas, rengdamas ir teikdamas paraiškas finansuoti iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų bendrai finansuojamus projektus (toliau – paraiška) pagal 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ 04.3.1-APVA-V-023 priemonės „Daugiabučių namų modernizavimo techninė parama“ finansuojamas veiklas, (2) iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų bendrai finansuojamų projektų (toliau – projektai) vykdytojas, įgyvendindamas pagal aprašą finansuojamą projektą, taip pat (3) institucijos, atliekančios

paraiškos vertinimą, atranką ir projekto įgyvendinimo priežiūrą (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2018 m. rugpjūčio 30 d. įsakymas Nr. D1-792).

Nustatyta, kad rengiant daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) investicijų planus, jų rengėjai turi nurodyti, kad išorinių sienų ir cokolio šiltinimo darbams turi būti naudojama išorinė termoizoliacinė sistema, kurią turi sudaryti, kaip vieno gamintojo statybos produktas į rinką pateiktas statybos produktų rinkinys (komplektas), turintis Europos techninį įvertinimą ir paženklintas CE ženklu, arba šis rinkinys turintis nacionalinį techninį įvertinimą, arba minėtos sistemos turi būti suprojektuotos naudojant nustatyta tvarka CE ženklu ženklintus statybos produktus. Taip pat detalizuojamas šildymo ir (ar) karšto vandens sistemų pertvarkymas ar keitimas, papildoma energinį efektyvumą didinančiomis priemonėmis už kurias teikiama papildoma 10 proc. valstybės parama (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2018 m. gruodžio 7 d. įsakymas Nr. D1-1073).

8.5. Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro įsakymai

Skatinant viešai prieinamo elektromobilių įkrovimo prieigų tinklo valstybinės reikšmės keliuose ir miestuose kūrimą, supaprastinti Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšomis bendrai finansuojamų projektų parengtumui taikomi reikalavimai (Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2018 m. birželio 05 d. įsakymas Nr. 3-272).

8.6. Lietuvos Respublikos ūkio ministro įsakymai

Didinant smulkiojo ir vidutinio verslo subjekto verslumo lygį, mažų ir vidutinių įmonių produktyvumą ir energijos vartojimo efektyvumą pramonės įmonėse, pakeisti Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšomis bendrai finansuojamų projektų specialieji projektų atrankos kriterijai (Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2018 m. sausio 29 d. įsakymas Nr. 4-52).

Skatinant įmones identifikuoti energijos vartojimo apimtis, nustatyti energijos vartojimo mažinimo galimybes ir numatyti atitinkamas priemones įmonių energijos vartojimo efektyvumui didinti, patvirtintas 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ priemonės Nr. 04.2.1-LVPA-K-804 „Auditas pramonei LT“ projektų finansavimo sąlygų aprašas (Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2018 m. birželio 21 d. įsakymas Nr. 4-366).

9. Valstybės pastatų atitiktis energinio naudingumo reikalavimams

Lietuva įgyvendindama Energijos efektyvumo direktyvos 2012/27/ES (toliau – Direktyva) 5 straipsnio reikalavimus, sudarė centrinės valdžios viešųjų pastatų sąrašą, kuris buvo patvirtintas Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2014 m. sausio 23 d. įsakymu Nr. 1-7 „Dėl Valstybei nuosavybės teise priklausančių šildomų ir (arba) vėsinamų valstybės institucijų ir įstaigų – valstybinio administravimo subjektų naudojamų pastatų sąrašo patvirtinimo“ (toliau – Sąrašas Nr. 1-7). Sąrašo Nr. 1-7 centrinės valdžios pastatų, kurių pastato energinio naudingumo klasės yra A, B ir C ir D, E, F, G klasių, plotas atitinkamai yra 942 526 m² ir 1 068 759 m². Atsižvelgiant, kad Sąrašo Nr. 1-7 sudarymo metu pastatų su klasėmis A, B ir C santykis su pastatais su klasėmis D, E, F, G sudarė 46,8% su 53,2%, darytina išvada, kad didžioji dalis likusių pastatų be klasių bus G, F, E, D klasių ir tik apie 20% bus priskirti A, B ir C klasėms. Todėl 80% pastatų neturinčių pastato energinio naudingumo klasių yra įtraukiami Direktyvos 5 straipsnio tikslų nustatymą. Bendra apskaičiuota privaloma atnaujinti 2014 m. metinė norma lygi 59 775 (1 068 759 + (1154686 x 0,8) x 0,03) m². Pažymėtina, kad vadovaujantis Direktyvos 2012/27/ES 5 straipsnio 4 dalies nuostatomis t. y. per 2014 m. centrinės valdžios institucijos pateikė duomenis, kad nebenaudoja ir atsisako 33 447 m² pastatų ploto (2016 metų Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos pažangos ataskaita siekiant nacionalinių energijos

vartojimo efektyvumo tikslų), taip pat remiantis centrinės valdžios institucijų pateiktais duomenimis ir pastatų energinio naudingumo sertifikatų registro duomenimis 2014 metais iš Sąrašo Nr. 1-7 buvo atnaujinta 34 725 m² ploto pastatų. Iš viso 2014 metais atnaujinta ir atsisakyta naudoti 68 195 m² ploto pastatų.

Siekiant užtikrinti Direktyvos 2012/27/ES 5 straipsnio reikalavimų įgyvendinimą, 2014 m. lapkričio 26 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 1328 buvo patvirtinta Viešųjų pastatų energinio efektyvumo didinimo programa (toliau – Viešųjų pastatų programa).

Atsižvelgiant, kad 2014 metais buvo atnaujinta ir nebenaudojama 68 195 m² pastatų ploto, bendra apskaičiuota privaloma atnaujinti 2015 metais metinė norma yra 57 729 (1992508 – 68195) x 0,03) m². Vadovaujantis Direktyvos 5 straipsnio 4 dalies nuostatomis, remiantis centrinės valdžios institucijų pateiktais duomenimis ir pastatų energinio naudingumo sertifikatų registro duomenimis 2015 metais centrinės valdžios institucijos nebenaudoja ir atsisakė bei atnaujino 62 612 m² pastatų ploto (iš kurių 2 143 m² nebenaudoja ir atsisakė, o 60 469 m² pastatų ploto buvo atnaujinta).

Vadovaujantis Direktyvos 5 straipsnio 5 dalimi, Lietuva Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2016 m. vasario 26 d. įsakymu Nr. 1-63 „Dėl Valstybei nuosavybės teise priklausančių šildomų ir (arba) vėsinamų valstybės institucijų ir įstaigų – valstybinio administravimo subjektų naudojamų pastatų sąrašo patvirtinimo“ pakeitimo“ atnaujino pastatų sąrašą, kurių plotas didesnis nei 500 m². Centrinės valdžios pastatų, kurių pastato energinio naudingumo klasės yra G, F, E ir D ir be klasių, plotas atitinkamai sudaro 1 600676 m² ir 993953 m². Taip pat Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2015 m. gruodžio 16 d. įsakymu Nr. 1-291 „Dėl Valstybei nuosavybės teise priklausančių šildomų ir (arba) vėsinamų valstybės institucijų ir įstaigų – valstybinio administravimo subjektų naudojamų pastatų nuo 250 iki 500 kv. metrų sąrašo patvirtinimo“ patvirtintame nuo 250 iki 500 kv. metrų sąrašė pastatų, kurių energinio naudingumo klasės yra G, F, E ir D ir be klasių, plotas atitinkamai sudaro 7 488 m² ir 174 925 m². Atsižvelgiant, kad apie 20 proc. pastatų be klasių atitinka reikalavimus (ne žemesnę nei C klasę), o 2015 metais buvo atnaujinta arba atsisakyta naudoti 62 612 m² ploto, 2016 m. neatitinkantis energinių reikalavimų plotas sudarė 2 480 654 (1 600676 + 7488) + ((993 953 + 174925) x 0,8) – 62 612) m². Apskaičiuota privaloma 2016 metais atnaujinti metinė norma 74 420 (2 480 654 x 0,03). Vadovaujantis Direktyvos 5 straipsnio 4 dalies nuostatomis, remiantis centrinės valdžios institucijų pateiktais duomenimis ir pastatų energinio naudingumo sertifikatų registro duomenimis 2016 metais centrinės valdžios institucijos nebenaudoja ir atsisakė – 41 217 m² bei atnaujino 49 017 m² pastatų ploto ir iš viso 91 017 m².

Atsižvelgiant, kad 2016 metais buvo atnaujinta ir nebenaudojama 91 017 m² pastatų ploto, bendra apskaičiuota privaloma atnaujinti 2017 metais metinė norma yra 71 689 ((2 480 654 – 910 17) x 0,03) m². Vadovaujantis Direktyvos 5 straipsnio 4 dalies nuostatomis, remiantis centrinės valdžios institucijų pateiktais duomenimis ir pastatų energinio naudingumo sertifikatų registro duomenimis, centrinės valdžios institucijos 2017 metais atnaujino 82 658 m² pastatų ploto.

Atsižvelgiant, kad 2017 metais buvo atnaujinta 82 658 m² pastatų ploto, bendra apskaičiuota privaloma atnaujinti 2018 metais metinė norma yra 69 209 ((2389637 – 82658) x 0,03) m². Vadovaujantis Direktyvos 5 straipsnio 4 dalies nuostatomis, centrinės valdžios institucijos 2018 metais atnaujino 22 502 m² pastatų ploto. Nuo 2014 iki 2020 metų viešųjų pastatų neatitinkančių minimalių energinio naudingumo reikalavimų, privaloma atnaujinti ar perduoti centralizuotai valdomo valstybės turto valdytojui, siekiant perduoti, nugriauti ar atnaujinti ir faktiškai atnaujintų arba atsisakytų plotų duomenys pateikti 9.1 lentelėje.

9.1 lentelė. Viešųjų pastatų neatitinkančių minimalių energinio naudingumo reikalavimų, privaloma atnaujinti ar perduoti centralizuotai valdomo valstybės turto valdytojui, siekiant perduoti, nugriauti ar atnaujinti ir faktiškai atnaujintų arba atsisakytų plotų dalis

Rodikliai	Viešųjų pastatų plotas, m ²							Viso
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
Bendras renovuotinas viršijančių 500 m ² plotą F, E, D klasių pastatų	1992508	1924313						

plotas								
Bendras renovuotinas viršijančių 500 m ² plotą ir nuo 250 iki 500 m ² ploto G, F, E, D klasių ir be klasių pastatų plotas			2480654	2389637	2306979	2307411	2238202*	
Bendra apskaičiuota privaloma atnaujinti metinė 3 proc. norma	59775	57729	74420	71689	69897	69209	67146*	469865
Atnaujinta arba atsisakyta naudoti iš viso:	68195	62612	91017	82658	22502	0	0	326984
-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
atnaujinta	34725	60469	49800	82658	20246			
-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
atsisakyta pagal Direktyvos 5 str. 4 dalį	33470	2143	41217	0	2256			

* bendras renovuotinas pastatų plotas ir privaloma atnaujinti metinė norma tikslinami pagal 2019 metais atnaujintų pastatų plotą.

10. Energija, sutaupyta taikant alternatyvias priemones

10.1. Daugiabučių namų atnaujinimas

Siekiant įgyvendinti Direktyvos 2012/27/ES 7 straipsnio reikalavimus iki 2020 metų, 2015 m. vasario 25 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 213 buvo pakeista Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programa.

Minėtos programos uždavinių įgyvendinimas 2014–2017 m., priemonių gyvavimo laikotarpiai ir bendras sutaupyta energijos kiekis iki 2020 m.:

1. Užtikrinti Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programos reikalavimus atitinkančių daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) projektų finansavimą ir įgyvendinimą – teikti lengvatinius kreditus ir kitą įstatymų nustatytą valstybės paramą butų ir kitų patalpų savininkams, skatinti butų ir kitų patalpų savininkų iniciatyvą įgyvendinti energiją taupančias priemones.

Vadovaujantis Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programos įgyvendinimo stebėsenos duomenimis, kuriuos pateikė Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, vien 2017 m. buvo atnaujinti 403 daugiabučiai pastatai. Remiantis pateiktais duomenimis sutaupyta energijos kiekis 2017 m. yra 119,97 GWh.

Pastatų atnaujinimo priemonių gyvavimo laikotarpis yra 20 metų.

Bendras sutaupyta energijos kiekis nuo **2014 iki 2017 m. (iki 2020 m.)** yra **2525,33 GWh**.

2. Plėtoti visuomenės informavimą, švietimą ir mokymą pastatų energinio naudingumo didinimo, jų atnaujinimo (modernizavimo), energijos taupymo klausimais.

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos pateiktais duomenimis, 2017 metais įgyvendinant Programos 2 uždavinį buvo įgyvendintos 762 priemonės, o sutaupyta energijos kiekis yra 7,54 GWh.

Informavimo, švietimo ir mokymo pastatų energinio naudingumo didinimo, jų atnaujinimo (modernizavimo), energijos taupymo klausimais priemonių gyvavimo laikotarpis yra vieneri metai.

Bendras sutaupyta energijos kiekis nuo **2014 iki 2017 m.** siektų **62,39 GWh**.

2015 m. rugsėjo 3 d. Lietuvos Respublikos energetikos ministro ir Lietuvos Respublikos finansų ministro įsakymu Nr. 1-205/1K-282 „Dėl 2014–2020 metų Ignalinos programos įgyvendinimo Lietuvoje taisyklių patvirtinimo“ patvirtintos 2014–2020 metų Ignalinos programos įgyvendinimo Lietuvoje taisyklės. Vadovaujantis šiomis taisyklėmis finansuojama programa Europos

Sąjungos finansinės paramos priemonėms, susijusioms su Ignalinos atominės elektrinės Lietuvoje 1 ir 2 blokų eksploatavimo nutraukimu, įgyvendinti (toliau – Ignalinos programa). Viena iš Ignalinos programos tinkamų finansuoti sričių yra Ignalinos atominės elektrinės regiono savivaldybių daugiabučių namų atnaujinimo projektai.

Remiantis Ignalinos, Visagino ir Zarasų rajonų savivaldybių pateikta informacija apie atnaujintus daugiabučius namus 2014 m. buvo sutaupyta 2,00 GWh energijos, 2015 m. – 1,62 GWh, 2016 m. – 1,63 GWh.

Pastatų atnaujinimo priemonių gyvavimo laikotarpis yra 20 metų.

Pagal Ignalinos programą bendras sutaupytos energijos kiekis nuo **2014 iki 2017 m. (iki 2020 m.)** yra **36,43 GWh**.

Bendras sutaupytos energijos kiekis pagal Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) ir Ignalinos programas pateikiamas 4 lentelėje. Šioje lentelėje, kaip ir tolimesnėse, pateikiama informacija apie energijos vartojimo efektyvumo didinimo politikos priemonių rezultatus. Paryškinti skaičiai nurodo priemonės rezultatą – sutaupyta energijos kiekį – konkrečiais metais. Priklausomai nuo priemonės gyvavimo trukmės metais, priemonės rezultatas yra jaučiamas arba tik vienerius metus (informavimo, konsultavimo priemonės skirtos keisti energijos vartotojų įpročius ar akcizų ir mokesčių degalams įtaka degalų vartojimo mažinimui), arba daugeliui metų į priekį (fizinėms priemonėms energijos vartotojų objektuose). Jei priemonės gyvavimo trukmė yra daugiau nei vieneri metai, jos sutaupytas energijos kiekis yra dauginamas iš metų skaičiaus iki 2020 metų.

10.1 lentelė. Bendras sutaupytos energijos kiekis, GWh

Priemonė	Sutaupytos energijos kiekis, GWh							
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Viso
Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programos, 1 uždavinys	25,30	25,30	25,30	25,30	25,30	25,30	25,30	177,10
		138,00	138,00	138,00	138,00	138,00	138,00	828,00
			208,07	208,07	208,07	208,07	208,07	1040,35
				119,97	119,97	119,97	119,97	479,88
Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programos, 2 uždavinys	41,12	6,45	7,28	7,54	-	-	-	62,39
Ignalinos programa	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	14,00
		1,62	1,62	1,62	1,62	1,62	1,62	9,72
			1,63	1,63	1,63	1,63	1,63	8,15
				1,14	1,14	1,14	1,14	4,56
							Viso:	2624,15

10.2. Akcizai ir mokesčiai degalams

Remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis 2017 m. Lietuvoje buvo sunaudota apie 1733,2 mln. litrų dyzelino, 272,2 mln. litrų benzino ir 180,4 mln. litrų suskystintų naftos dujų.

Lietuvoje degalams buvo taikytas 21 proc. pridėtinės vertės mokestis, t. y. 6 procentiniais punktais didesnis nei Europos Sąjungos nustatytas 15 proc. minimalus dydis. Taip pat benzinui taikytas akcizas 21 proc. (+0,08 euro/l) viršijo nustatytą Europos Sąjungos minimalų akcizo dydį benzinui, o akcizas suskystintoms naftos dujoms yra 243 proc. (+0,18 euro/l) didesnis už Europos Sąjungos minimalų akcizo dydį suskystintoms naftos dujoms. Susumavus didesnių mokesčių ir akcizų įtaką galima teigti, kad benzino kaina buvo 14,7 proc., dyzelino – 5,2 proc., o suskystintų naftos dujų – 64,7 proc. aukštesnės dėl didesnių mokesčių ir akcizų nei numatyta Europos Sąjungoje.

Atsižvelgiant į Lietuvoje parduotų degalų (benzino, dyzelino ir suskystintų naftos dujų) kiekį ir paklausos elastingumą bei įvertinus kitų šalių (Švedijos, Ispanijos, Vokietijos) patirtį skaičiuojant mokestinių energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonių įtaką degalų suvartojimui, apskaičiuota, kad dėl kurui taikytų didesnių mokesčių ir akcizų **2017 m. buvo sutaupyta**

609,19 GWh energijos. Bendras sutaupytos energijos kiekis pagal šią priemonę nuo 2014 iki 2017 m. yra 2059,19 GWh (10.2.1 lentelė).

10.2.1 lentelė. Akcizų ir mokesčių degalams priemonės sutaupytos energijos kiekiai, GWh

Priemonė	Sutaupytos energijos kiekis, GWh							
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Viso
Akcizai ir mokesčiai degalams	374,00	534,19	541,81	609,19	-	-	-	2059,19

10.3. Viešosios paskirties pastatų atnaujinimas

Šiame skyriuje pateikiama informacija apie programas ir priemones, skirtas viešųjų pastatų atnaujinimui, siekiant mažinti energijos suvartojimą. Duomenis pateikė už atitinkamas programas ir priemones atsakingos/įgyvendinančios institucijos.

10.3.1. Viešųjų pastatų energinio efektyvumo didinimo programa

Viešųjų pastatų energinio efektyvumo didinimo programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. lapkričio 26 d. nutarimu Nr. 1328 „Dėl Viešųjų pastatų energinio efektyvumo didinimo programos patvirtinimo“ (toliau – Viešųjų pastatų programa). Siekiant, kad kasmet būtų renovuojama mažiausiai 3 proc. bendro valstybei nuosavybės teise priklausančių ir jos naudojamų šildomų ir (arba) vėsinamų viešųjų pastatų patalpų ploto, Lietuvos Respublikos Vyriausybė tvirtindama Viešųjų pastatų programą nustatė šiuos tikslus:

- iki 2020 metų atnaujinti 700 tūkst. kv. metrų viešųjų pastatų ploto, iš jų Valstybei nuosavybės teise priklausančių viešųjų pastatų ploto – 470 tūkst. kv. metrų (atsakinga institucija – Lietuvos Respublikos energetikos ministerija); Savivaldybėms nuosavybės teise priklausančių viešųjų pastatų ploto – 230 tūkst. kv. metrų (atsakinga institucija – Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija);
- iki 2020 metų sutaupyti 60 GWh metinės pirminės energijos atnaujintuose viešuosiuose pastatuose.

Viešųjų pastatų programa nustato pagrindinį reikalavimą pastatų atnaujinimui, t. y. pastatas po atnaujinimo turi pasiekti ne mažesnę kaip C pastato energinio naudingumo klasę. Viešųjų pastatų programa finansuojama Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto, savivaldybių biudžetų, Europos struktūrinių investicijų fondų, tarptautinių organizacijų, privačių investuotojų ir kitų šaltinių lėšomis.

Viešųjų pastatų programą įgyvendina Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos, Lietuvos Respublikos finansų ministerijos ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos patvirtintos priemonės: 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ 04.3.1-VIPA-V-101 priemonės „Valstybei nuosavybės teise priklausančių pastatų atnaujinimas“; 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ 04.3.1-VIPA-T-113 priemonės „Valstybei nuosavybės teise priklausančių pastatų atnaujinimas (II)“; 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ priemonės Nr. 04.3.1-FM-F-002 „Savivaldybių viešųjų pastatų atnaujinimas“ ir 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ priemonės Nr. 04.3.1-FM-F-105 „Energijos vartojimo efektyvumo didinimas viešojoje infrastruktūroje“.

Apie priemones 04.3.1-VIPA-V-101 „Valstybei nuosavybės teise priklausančių pastatų atnaujinimas“ ir 04.3.1-VIPA-T-113 „Valstybei nuosavybės teise priklausančių pastatų atnaujinimas (II)“ iš atsakingos/įgyvendinančios institucijos UAB „Viešųjų investicijų ir plėtros agentūra“ už 2017 ir 2018 metus duomenų negauta. Apie priemones 04.3.1-FM-F-002 „Savivaldybių viešųjų pastatų atnaujinimas“ ir 04.3.1-FM-F-105 „Energijos vartojimo efektyvumo didinimas viešojoje

infrastruktūroje“ atsakinga/įgyvendinančioji institucija UAB „Viešųjų investicijų ir plėtros agentūra“ informavo, kad 2017 metais energijos sutaupymų nebuvo.

10.3.2. Viešosios paskirties pastatų renovavimas nacionaliniu lygiu

Sanglaudos skatinimo veiksmų programos VP3-3 prioriteto „Aplinka ir darnus vystymasis“ priemonė VP3-3.4-ŪM-03-V „Viešosios paskirties pastatų renovavimas nacionaliniu lygiu (toliau – Viešosios paskirties pastatų renovavimo nacionaliniu lygiu priemonė), vadovaujantis VŠĮ Lietuvos verslo paramos agentūros pateiktais duomenimis, 2017 m. sutaupyta 0,61 GWh. **2015–2017 metais įdiegtų priemonių bendras sutaupytos energijos kiekis iki 2020 m. yra 102,69 GWh.** 2015 - 2017 metais sutaupyti energijos kiekiai pateikiami 10.3 lentelėje.

2007–2013 m. programavimo laikotarpiu ES fondų lėšomis finansuotų projektų įgyvendinimas buvo baigtas 2015 m. gruodžio 31 d. ir už jų įgyvendinimą Lietuva sėkmingai atsiskaitė Europos Komisijai 2017 m. kovo 28 d.

10.3.3. Viešosios paskirties pastatų renovavimas regioniniu lygiu

Sanglaudos skatinimo veiksmų programos VP3-3 prioriteto „Aplinka ir darnus vystymasis“ priemonė VP3-3.4-ŪM-04-R „Viešosios paskirties pastatų renovavimas regioniniu lygiu (toliau – Viešosios paskirties pastatų renovavimo regioniniu lygiu priemonė), Vadovaujantis VŠĮ Lietuvos verslo paramos agentūros pateiktais duomenimis, 2017 m. sutaupymų nebuvo. **2015–2017 metais įdiegtų priemonių bendras sutaupytos energijos kiekis iki 2020 m. yra 67,80 GWh.** 2015 - 2017 metais sutaupyti energijos kiekiai pateikiami 10.3 lentelėje.

2007–2013 m. programavimo laikotarpiu ES fondų lėšomis finansuotų projektų įgyvendinimas buvo baigtas 2015 m. gruodžio 31 d. ir už jų įgyvendinimą Lietuva sėkmingai atsiskaitė Europos Komisijai 2017 m. kovo 28 d.

10.3.4. Aukštųjų mokyklų ir profesinio mokymo įstaigų bendrabučių atnaujinimo programa

Įgyvendinant Aukštųjų mokyklų ir profesinio mokymo įstaigų bendrabučių atnaujinimo (modernizavimo) programą, UAB Viešųjų investicijų plėtros agentūros pateiktais duomenimis, 2017 m. sutaupyta 0,56 GWh. **2015–2017 metais įdiegtų priemonių bendras sutaupytos energijos kiekis iki 2020 m. yra 34,5 GWh.** 2015 - 2017 metais sutaupyti energijos kiekiai pateikiami 10.3 lentelėje.

10.3.5. Švietimo įstaigų pastatų atnaujinimo programa

Apie Švietimo įstaigų pastatų atnaujinimo (modernizavimo), sumažinant energijos suvartojimo sąnaudas, programos įgyvendinimo 2017 metų rezultatus duomenų negauta. **2015–2017 metais įdiegtų priemonių bendras sutaupytos energijos kiekis iki 2020 m. yra 86,43 GWh.** 2015 - 2017 metais sutaupyti energijos kiekiai pateikiami 10.3 lentelėje.

10.3.6. Valstybės investicijų programos viešosios paskirties pastatai

Įgyvendinant Valstybės investicijų programą, remiantis Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos ir Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos pateiktais duomenis apie jų valdomus viešosios paskirties pastatus, kurie buvo atnaujinti, 2017 m. sutaupyta energijos kiekis 6,024 GWh. **2015–2017 metais įdiegtų priemonių bendras sutaupytos energijos kiekis iki 2020 m. yra 13,08 GWh.** 2015 - 2017 metais sutaupyti energijos kiekiai pateikiami 10.3 lentelėje.

				15,52	15,52	15,52	15,52	15,52	77,6
					21,2	21,2	21,2	21,2	84,8
Viso:									520,9

* rodikliai gali būti patikslinti atsižvelgiant į pastatų naudotojų pateiktų duomenų planuojamą patikrinimą

10.4. Energijos vartojimo auditai pramonės įmonėse

Lietuvoje Europos Sąjungos struktūrinės paramos ir biudžeto lėšomis yra remiamos pramonės įmonės, siekiančios atlikti energijos vartojimo auditą ir diegti audito ataskaitoje rekomenduojamas energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones. 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos prioriteto įgyvendinimo priemonių įgyvendinimo plane, patvirtintame Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2014 m. gruodžio 19 d. įsakymu Nr. 4-933 „Dėl 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos prioriteto įgyvendinimo priemonių įgyvendinimo plano ir Nacionalinių stebėsenos rodiklių skaičiavimo aprašo patvirtinimo“, patvirtinta veiksmų programos 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ įgyvendinimo priemonė Nr. 04.2.1-LVPA-K-804 „Auditas pramonei LT“.

Priemonės Nr. 04.2.1-LVPA-K-804 „Auditas pramonei LT“ remiama veikla – energijos vartojimo audito atlikimas pramonės įmonėse, o finansavimo forma – negražinamoji subsidija. Pretenduoti į Europos Sąjungos paramą pagal šią priemonę gali pareiškėjai:

- labai mažos, mažos ir vidutinės pramonės įmonės;
- didelės pramonės įmonės, jeigu energijos vartojimo auditas atliekamas papildomai su energijos vartojimo auditu, privalomu pagal Direktyvą 2012/27/ES.

Pagal priemonę Nr. 04.2.1-LVPA-K-804 „Auditas pramonei LT“ 2017 m. atlikta 6 energijos vartojimo auditų pramonės įmonėse. Atliktuose audituose siūlomos energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonės turi būti įdiegtos per 3 metus nuo audito atlikimo.

10.5. Energijos vartotojų švietimo ir konsultavimo susitarimų įgyvendinimas

Energijos vartotojų švietimo ir konsultavimo susitarimų įgyvendinimas vykdomas vadovaujantis Lietuvos Respublikos energijos vartojimo efektyvumo didinimo įstatymo ir Energijos vartotojų švietimo ir konsultavimo susitarimų sudarymo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2017 m. rugpjūčio 25 d. įsakymu Nr. 1-221 „Dėl Energijos vartotojų švietimo ir konsultavimo susitarimų sudarymo tvarkos aprašo patvirtinimo“, nuostatomis. Šių susitarimų tikslas – šviesti ir konsultuoti vartotojus apie energiją taupančias priemones ir sprendimus, kurie keičia vartotojų elgseną ir įpročius didinant energijos vartojimo efektyvumą.

2017 m. pabaigoje buvo sudaryti 48 galutinės energijos vartotojų švietimo ir konsultavimo susitarimai tarp Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos ir energijos tiekimo įmonių energijos vartojimo efektyvumo didinimo klausimais.

Valstybės įmonė Energetikos agentūra 2018 m. III ketvirtyje tikrino tiekėjų švietimo ir konsultavimo priemonių įgyvendinimo dokumentus. Atlikus tikrinimą, nustatyta, kad 2017 m. susitarimuose su 47 tiekėjais buvo numatyta įgyvendinti 132 priemonės, 16 priemonių tiekėjai įgyvendino savo iniciatyva (jos nebuvo numatytos susitarimuose). Tinkamai įgyvendintomis pripažintos 52 priemonės. Pripažintas sutaupyta energijos kiekis siekia **41,86 GWh**.

10.5 lentelė. Bendras sutaupyta energijos kiekis, GWh

Priemonė	Sutaupyta energijos kiekis, GWh				Viso
	2017	2018	2019	2020	
Energijos vartotojų švietimo ir konsultavimo susitarimai	41,86	-	-	-	41,86
Viso:					41,86

10.6. Energijos sutaupymo susitarimų įgyvendinimas

Susitarimai su energetikos įmonėmis dėl energijos taupymo yra viena iš Energijos vartojimo efektyvumo didinimo įstatyme numatytų energijos taupymo priemonių. Ši priemonė padės šalies vartotojams iki **2020 m.** sutaupyti **1905,14 GWh** galutinės energijos.

Šiuose susitarimuose dalyvauja didžiosios šalies elektros ir dujų sektoriaus (perdavimo sistemų ir skirstomųjų tinklų operatoriai) bendrovės užsibrėžusios tikslus siekti ženklių energijos sutaupymų pas galutinius energijos vartotojus, susijusių su išmaniaja apskaita ir kitomis energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonėmis.

Elektros energijos perdavimo bendrovė LITGRID AB įsipareigojo sutaupyti **146,60 GWh**, dujų perdavimo operatorius AB „Amber Grid“ – **122,54 GWh**, AB „Energijos skirstymo operatorius“ – **1636,00 GWh** energijos pas galutinius vartotojus.

Valstybės įmonė Energetikos agentūra 2018 m. II ketvirtyje tikrino energetikos įmonių deklaruotas ir per 2017 metus įdiegtas taupymo priemones. Atlikus tikrinimą, nustatyta, kad įgyvendinant susitarimus 2017 m. buvo sutaupyta 218,63 GWh energijos. Skaičiuojant suminiu (kumuliaciniu) metodu 2020 metais bus sutaupyta **1169,77 GWh**.

10.6 lentelė. Bendras sutaupytos energijos kiekis, GWh

Priemonė	Sutaupytos energijos kiekis, GWh		
	2014–2017	2017	2020
Energijos sutaupymo susitarimų įgyvendinimas	366,12	218,63	1169,77

10.7 Pagal Klimato kaitos, Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programas ir savivaldybių viešojo transporto parko atnaujinimo išigyjant naujas ekologiškas transporto priemones įgyvendinti energijos efektyvumo didinimo projektai

Lietuvos Respublikoje Klimato kaitos valdymo priemonėms papildomai finansuoti 2010 metais Klimato kaitos valdymo finansinių instrumentų įstatyme įteisinta **Klimato kaitos programa**, kurios lėšomis numatyta teikti paramą įgyvendinant energijos vartojimo ir gamybos efektyvumo didinimo priemones, susijusias su gyvenamųjų ir visuomeninės paskirties pastatų modernizavimui, kitiems projektams, kurie leidžia efektyviausiai sumažinti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kieki energetikos, pramonės, statybos, transporto, žemės ūkio, atliekų tvarkymo ir kitose srityse, įgyvendinti. Programos lėšos naudojamos vadovaujantis kasmet tvirtinama programos lėšų naudojimo sąmata ir jos detalizuojančiais planais. Klimato kaitos specialiosios programos lėšų naudojimo tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2010 m. balandžio 6 d. įsakymu Nr. D1-275, yra nustatyta, kad ne mažiau kaip 40 procentų programos lėšų turi būti skiriama energijos vartojimo ir gamybos efektyvumo didinimo projektams. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymais Klimato kaitos programos lėšų naudojimo sąmatos ir jas detalizuojantys planai (kuriuose nustatoma ir finansavimo suteikiant subsidijas intensyvumas) ir pagal kuriuos įgyvendintus projektus skaičiuotas energijos taupymas, patvirtinti:

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2017 m. balandžio 4 d. įsakymu Nr. D1-279 „Dėl Klimato kaitos specialiosios programos lėšų naudojimo **2017 m.** sąmatos patvirtinimo“;

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2017 m. gegužės 26 d. įsakymu Nr. D1-450 „Dėl Klimato kaitos specialiosios programos lėšų naudojimo **2017 m.** sąmatą detalizuojančio plano patvirtinimo“;

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. vasario 22 d. įsakymu Nr. D1-130 „Dėl Klimato kaitos specialiosios programos lėšų naudojimo **2016 m.** sąmatos patvirtinimo“;

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. kovo 7 d. įsakymu Nr. D1-165 „Dėl Klimato kaitos specialiosios programos lėšų naudojimo **2016 m.** sąmatą detalizuojančio plano patvirtinimo“;

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2015 m. vasario 17 d. įsakymu Nr. D1-127 „Dėl Klimato kaitos specialiosios programos lėšų naudojimo **2015 m.** sąmatos patvirtinimo“;

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2015 m. balandžio 7 d. įsakymu Nr. D1-278 „Dėl Klimato kaitos specialiosios programos lėšų naudojimo **2015 m.** sąmatą detalizuojančio plano patvirtinimo“;

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014 m. vasario 7 d. įsakymu Nr. D1-118 „Dėl Klimato kaitos specialiosios programos lėšų naudojimo **2014 m.** sąmatos patvirtinimo“;

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014 m. kovo 17 d. įsakymu Nr. D1-286 „Dėl Klimato kaitos specialiosios programos lėšų naudojimo **2014 m.** sąmatą detalizuojančio plano patvirtinimo“;

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2013 m. balandžio 24 d. įsakymu Nr. D1-280 „Dėl Klimato kaitos specialiosios programos lėšų naudojimo **2013 m.** sąmatos patvirtinimo“;

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2013 m. gegužės 2 d. įsakymu Nr. D1-310 „Dėl Klimato kaitos specialiosios programos lėšų naudojimo **2013 m.** sąmatą detalizuojančio plano patvirtinimo“;

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2012 m. kovo 21 d. įsakymu Nr. D1-248 „Dėl Klimato kaitos specialiosios programos lėšų naudojimo **2012 m.** sąmatos patvirtinimo“;

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2012 m. balandžio 6 d. įsakymu Nr. D1-300 „Dėl Klimato kaitos specialiosios programos lėšų naudojimo **2012 m.** sąmatą detalizuojančio plano patvirtinimo“.

Lietuvos Respublikoje taip pat energijos taupymo priemonės yra diegiamos teikiant finansinę paramą subsidijų forma pramonės ir kitoms verslo įmonėms pagal **Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programą**, įteisinta Lietuvos Respublikos mokesčio už aplinkos teršimą įstatymu. Šios programos lėšų naudojimo, investicinių projektų atranką, finansavimo sąlygas bei įgyvendinimo priežiūrą reglamentuoja Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programos lėšomis finansuojamų investicinių projektų įgyvendinimo ir priežiūros tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. rugpjūčio 29 d. įsakymu Nr. 437 (toliau – Tvarkos aprašas). Tvarkos apraše nustatyta, kad finansinė parama subsidijų forma teikiama Lietuvoje veikiantiems juridiniams asmenims, įgyvendinantiems aplinkos apsaugos investicinius projektus ir kuriuos įgyvendinus sumažėja neigiamas ūkinės veiklos poveikis aplinkai ir užtikrinamas įgyvendinto projekto tęstinis aplinkos apsaugos efektas. Tvarkos apraše nustatyta, kad finansinė parama (subsidijos) teikiama pagal Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu kasmet patvirtintas finansavimo kryptis. Pagal minėtas finansavimo kryptis viena remiamų prevencinių projektų rūšių yra Projektai, susiję su į aplinkos orą išmetamų teršalų kiekį mažinančių gamybos technologijų diegimu, kuriuos įgyvendinus ne tik mažėja išmetamų į aplinką teršalų kiekiai, bet ir gaunamas energinis efektas, pvz. šilumos energijos ir kitos produkcijos gamintojams įdiegus technologines priemones (ekonomaizerius bei šilumos siurblius) iš išmetamų dūmų arba aušinimo įrenginių yra atgaunama iki 20 proc. energijos. Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programos lėšų naudojimo finansavimo kryptys ir pagal kuriuos įgyvendintus projektus skaičiuotas energijos taupymas, patvirtintos:

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2017 m. gegužės 4 d. įsakymu Nr. D1-361 „Dėl Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programos lėšų naudojimo **2017 m.** finansavimo krypčių patvirtinimo“;

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. kovo 1 d. įsakymu Nr. D1-153 „Dėl Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programos lėšų naudojimo **2016 m.** finansavimo krypčių patvirtinimo“;

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2015 m. vasario 3 d. įsakymu Nr. D1-92 „Dėl Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programos lėšų naudojimo **2015 m.** finansavimo krypčių patvirtinimo“;

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014 m. gegužės 3 d. įsakymu Nr. D1-452 „Dėl Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programos lėšų naudojimo **2014 m.** finansavimo krypčių patvirtinimo“;

Vilniaus miesto savivaldybė 2017 – 2018 metais įsigijo 250 naujų autobusų ir 41 troleibusą, kuriais pakeitė senas ir nusidėvėjusias viešojo transporto priemones. Pažymėtina, kad 102 autobusai pradėti naudoti nuo 2017 metų liepos 1 d., o likusieji – 2018 metų bėgyje.

Pagal Klimato kaitos ir Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programų ir priemones ir savivaldybių viešojo transporto parko atnaujinimo įsigyjant naujas ekologiškas transporto priemones projektus sutaupyta energijos kiekiai pateikiami 10.7 lentelėje.

10.7 lentelė. Bendras sutaupyta energijos kiekis, GWh

Eil. Nr.	Energijos efektyvumo priemonė	Trumpas priemonės aprašymas	Bendras metinis galutinio vartojimo sutaupymas 2014 - 2017 m. ¹	Bendras metinis galutinio vartojimo sutaupymas 2017 m. ²	Bendras akumuliuotas energijos sutaupymas iki 2020 m.
1	Ekonomaizerių diegimas	Priemonė skirta efektyvesnei šilumos gamybai pramonės ir verslo objektuose. Laikotarpiu 2014-2017 m. faktiškai buvo įdiegta 2,812 MW suminės galios ekonomaizerių, skirtų efektyviam šilumos atgavimui iš išėinančių dūmų.	73,74	0,00	141,77
2	Šilumos gamybos įrenginių keitimas	Priemonė skirta efektyvesnei šilumos gamybai visuomeninės paskirties bei gyvenamosios paskirties pastatuose, pakeičiant neefektyvius šilumos gamybos įrenginius efektyviais. Laikotarpiu 2014-2017 m. faktiškai buvo įdiegta 35,8 MW suminės galios efektyvių biokuro katilų bei 4,7 MW suminės galios šilumos siurblių.	357,58	13,10	814,37
3	Pastatų atnaujinimas (modernizavimas)	Gyvenamosios paskirties pastatų modernizavimas (atnaujinimas). Laikotarpiu 2014-2017 m. buvo atnaujinta pastatų ploto iš žemiausių ir/ar neturinčių energetinės klasės pastatų į A klasės pastatus - 357 kv.m., B klasės pastatus - 19450 kv. m., C klasės pastatus - 60831 kv.m.	44,45	4,66	104,79
4	Viešojo transporto infrastruktūros atnaujinimas	Viešojo transporto priemonių pakeitimas iš neefektyvių į efektyvesnius. Nuo 2017 m. liepos 1 d. buvo pakeista 45 vnt. triašių autobusų bei 57 vnt. dviašių autobusų, kurie vidutiniškai sunaudoja 18 % mažiau kuro, lyginant su senais.		4,94	32,14
Viso					1093,07

1 – sutaupymai apima 2014 - 2016 m. įgyvendintas priemones/veiksmus/projektus.

2 – sutaupymai apima tik naujas priemones/veiksmus/projektus, įdiegtus 2017 m.

Pirmoji priemonė ekonomaizerių diegimas yra skirta efektyvesnei šilumos gamybai pramonės ir verslo subjektuose. Laikotarpiu 2014-2017 m. faktiškai buvo įdiegta 2,812 MW suminės galios ekonomaizerių, skirtų efektyviam šilumos atgavimui iš išėinančių katilų dūmų. Energijos sutaupymų

apskaičiavimo principas (metodika) paremta papildomu šilumos atgavimo principu, kur pagrindiniai skaičiavimuose naudojami rodikliai yra: įrenginių galia, įrenginių įrengimo metai bei ekvivalentinis įrenginių darbo valandų skaičius.

Antroji priemonė yra šilumos gamybos įrenginių keitimas. Priemonė skirta efektyvesnei šilumos gamybai visuomeninės paskirties bei gyvenamosios paskirties pastatuose, pakeičiant neefektyvius šilumos gamybos įrenginius efektyvesniais, naudojančiais atsinaujinančių išteklių energiją. Laikotarpiu 2014-2017 m. faktiškai buvo įdiegta 35,8 MW suminės galios efektyvių biokuro katilų bei 4,7 MW suminės galios šilumos siurblių, vietoje senų neefektyvių katilų. Energijos sutaupymų apskaičiavimo principas (metodika) paremtas pirminio kuro (šilumos gamybos įrenginyje) poreikio sumažėjimu, kuris yra reikalingas pagaminti metinį šilumos energijos kiekį. Skaičiavimuose naudojami šie pagrindiniai įverčiai: šilumos gamybos įrenginio naudingumo koeficientas, įrenginio galia, įrenginių įrengimo metai, ekvivalentinis įrenginio veikimo valandų skaičius per metus.

Trečioji priemonė pastatų atnaujinimas (modernizavimas) yra skirta gyvenamosios paskirties pastatų energetinių charakteristikų pagerinimui. Laikotarpiu 2014-2017 m. buvo atnaujinta pastatų ploto iš žemiausių ir/ar neturinčių energetinės klasės pastatų į A klasės pastatus - 357 kv. m., B klasės pastatus - 19450 kv. m., C klasės pastatus - 60831 kv. m. Energijos sutaupymų apskaičiavimo principas (metodika) paremtas energijos sąnaudų 1 kv. m. palyginimu prieš pastatų modernizavimą ir po (pagal pastatų energinio naudingumo sertifikatų duomenis).

Ketvirtoji priemonė viešojo transporto infrastruktūros atnaujinimas yra skirta viešojo transporto priemonių pakeitimui iš neefektyvių į efektyvesnes transporto priemones. 2017 m. buvo pakeista 45 vnt. triašių autobusų bei 57 vnt. dviašių autobusų (varomu dyzeliniu kuru), kurie vidutiniškai sunaudoja 18 % mažiau kuro, lyginant su senais. Energijos sutaupymų apskaičiavimo principas (metodika) paremtas senų ir naujų transporto priemonių vidutinio kuro suvartojimo palyginimu, atitinkamai atsižvelgiant į vidutinį nuvažiuotą km skaičių per metus.

10.8 Papildomos energijos efektyvumo didinimo priemonės, kurių Lietuva imasi, kad pasiektų 2020 m. tikslus

Pastaraisiais metais Lietuva atlieka nuolatinę stebėseną ir analizę, susijusią su pirminės ir galutinės energijos tendencijomis. Ji apima ne tik nuo 2014 m. vykdomų energijos efektyvumo didinimo priemonių poveikio stebėseną, tačiau ir kitus įtakos faktorius, tokius kaip klimato svyravimai, ekonomikos augimo poveikis ir kt.

Matydama, kad pirminės ir galutinės energijos vartojimas per paskutinius keletą metų nežymiai didėja bei siekdama tinkamai įgyvendinti nustatytus tikslus 2020 metams, Lietuva imasi papildomų energijos efektyvumo didinimo priemonių diegimo. Per 2019 m. bus įdiegtos arba planuojama įdiegti šias naujas energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones:

1. Finansinė priemonė, skirta paskatinti gyventojus keisti neefektyvius šilumos gamybos įrenginius (biokuro katilus) į efektyvesnes technologijas, naudojančias atsinaujinančių išteklių energiją (įdiegta 2019 m.).

2. Finansinė lengvata per VIAP mokesčio diferencijavimą elektros energiją intensyviai naudojančioms pramonės įmonėms, už įsdiegtas energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones, nurodytas energijos vartojimo audito ataskaitose (įdiegta 2018 m).

3. Pasirašomi papildomi (neprivalomi) savanoriški energijos sutaupymo susitarimai su energetikos įmonėmis. 2019 m. balandžio mėn. pasirašytas susitarimas su didžiausiu Lietuvos šilumos tiekėju UAB „Vilniaus šilumos tinklai“.

4. Finansinė priemonė daugiabučių namų vidaus šildymo ir karšto vandens sistemų modernizavimui (planuojama 2019 m. III-IV ketv.).

5. Finansinė priemonė efektyvesnių ir mažiau taršių transporto priemonių fiziniams asmenims skatinimui, atsisakant neefektyvių senų ir taršių transporto priemonių (planuojama 2019 m. III-IV ketv.).

6. Finansinė priemonė, skirta privačių juridinių asmenų energijos vartojimo efektyvumo priemonių įgyvendinimui pagal energijos audito ataskaitas (planuojama 2019 m. III-IV ketv.).